

(0/38)

LA CAMPANA DE GRACIA

DONARÀ AL MENOS UNA BATALLADA CADA SENMANA

CADA NÚMERO 5 CENTIMS PER TOT ESPANYA

NÚMEROS ATRASSATS: DOBLE PREU

ANTONI LÓPEZ, EDITOR
(Antiga casa I. López Bernagosi)

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ: LLIBRERIA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITG, NÚM. 20, BOTIGA
BARCELONA

PREUS DE SUSCRIPCIÓ:
Fòra de Barcelona, cada trimestre: ESPANYA, pessetes 1'50 —EXTRANGER, 2'50

L'endemà de la crisis frustrada

—Però com es, senyor Maura, que no ha volgut acceptar el poder?
 —No n'hi havia cap necessitat. Teninhi per apoderat en Canalejas, que ho fa lo mateix que jo, ¿què més han de desitjar vostès?

Crisis... nerviosa

O ha dit *La Época*: tot lo succeït ab motiu de la famosa crisis del dia 22, no ha estat més que un atac de nervis del senyor Canalejas. Tenim, doncs, que no's tracta, en veritat, d'una crisi ministerial, sinó d'una crisi nerviosa.

El senyor Canalejas es un neurastenic. Y la neurastenia fa tornar als qui la sofreixen rampelluts y maniacs. El nostre President del Consell té, en efecte, rampells y manies. A estones s'enfereix y desvarieja. El mateix orgue maurista que hem citat declara que'ls episodis de la crisis, morta abans de neixer, són episodis *calenturientos*.

Davant del primer ministre s'alsa continuament la fantasma de la crisis. Sent que la terra trontolla sota'ls seus peus, se troba ell mateix mancat d'autoritat moral, y la més lleugera cosa l'alarma, l'esporgueix, l'exaspera y fa entrar en joc els seus nervis malaltissos. Els qui vulguin bé an en Canalejas li han d'aconsejar que deixi el poder tot seguit, que's retiri de la política y que se sotmeti al règim de dutxes. No li queda altre remei.

Que el dia 22, en que tothom donà per segura la caiguda del govern, passà alguna cosa entre bastidors, es indubtable. No tot ha estat producte de la fantasia del President del Consell. Alguna cosa sembla que hi ha de veritat en lo que's diu respecte l'oposició de certs elements a que sigui el Tribunal Suprem civil el qui entengui en els processos contra'ls diputats que perteneixin a l'exèrcit. També es de creure que en Romanones y altres personatges de saineit del partit lliberal se complauen en fer, sempre que poden, la traveta al quefe del gabinet. Tampoc es inverosimil que la Corona estigui un xic escamada d'en Canalejas y que en Maura n'hagi parlat mal. Però això es el plat del dia, la fruita del temps, y no n'hi ha per pendresho de manera tràgica.

Però els nervis indisciplinats no s'entenen de raons, y en Canalejas sofrí l'atac de que parla *La Época*. En mitg de les espurnes y de les estrelles que veuen els neurotics en els seus accessos, el nostre home vegé el quadro de la crisis total, motivada per haverli retirat el rei la confiança, y prengué per realitat la visió torturadora.

Aqueix fenomen, senyors, no pertoca al ram polític, sinó al ram medic.

Y per què governa un home aixís? preguntaran molts. Ja fa temps que s'ha donat el motiu. Governen en Canalejas, ab els seus enormes defectes, perquè ara per ara no hi ha altre governant en disposició de prestar els seus serveis a les institucions. La raó es concluent. Es la mateixa raó sòlida—y trista—per la qual hi ha qui du un vestit esquinsat, o un barret deslluït, o unes sabates foradades: perquè no'n té d'altres. An això ha arribat la política espanyola dels nostres dies!

FULMEN

SOTA LA TENDA

El Parlament, armistici

VOLEU, missenyors de la dreta, que divaguem un pòc avui sota'l peristil del Congrés, aquesta representativa porxada d'un helenisme de preu modic? Avui els horitzons estan clars. L'eco del perdó no s'es evaït encara. Les columnes dels *paperois* republicans serven encara l'astorament ab que varen enclore uns elogis desmesurats al rei d'Espanya...

¿Què diéu? Que hi ha entre vosaltres y nosaltres un ànim, una qüestió de fe, ja que proclamau a diari el respecte religiós per coses de que nosaltres reneguem, ab un somriure d'universitaris?—Va, missenyors, y tu sobre tot, amic meu qui mitg-rius també cada vegada que aludeixes a les propies coses que defenses en el teu periòdic, tot esperant la consabuda *prebenda*. (Oh lexic eclesiàstic que has perfumat el nostre conversar pintoresc, junt ab les frases de tauomaquia!)

Vosaltres no creieu, certament, que la solució incruenta de la darrera revolta hagi tancat el cicle dels esvalots públics, dels intents de revolució. En l'història, implacable, les tentatives se repetiran. Vosaltres voleu impedir-ho. Oh, nosaltres també. Però ¿quins medis tenir per impedir-ho?—L'enrobustiment dels medis governamentals, la minva de l'immunitat parlamentaria, la duresa de les penalitats, la persecució de la premsa, la repressió de l'ensenyansa lliure y moderna, la difusió de la fe embrutidora y adormidora (adormidora de

la bestia-plebs, que vosaltres preferiu convertir en ase pera que no esdevingui lleó, fèra noble, però temible...).

Be, be. Però... ¿estas segur de que, a l'hora present, tot aquest programa no sia precisament un delict d'aquets que tant t'alarmen: una excitació a la rebelió? Davant una tendència pública, sobre tot quan s'es revelada *trágicamente* (es paraula justa), hi ha dues actituds a pendre: la d'oposició y la de transacció; la de guerra y la de *parlament*; la repressiva y l'evolutiva o dulcificadora.—Nosaltres conversem a la porta del *Parlament*; no crec, doncs, que sia lo natural optar avui per la guerra a mort. Vosaltres us dieu *conservadors*, es dir, terme mitg, movable, com tots els termes mitjos, a mesura que avansen els extrems. Doncs be: jo vinc a dirvos avui que precisament la tradició de la monarquia restaurada espanyola consisteix en neutralisar o desarmar la Revolució ab l'evolució. Es una monarquia qui *sab* que hi ha hagut un any 1868; no un *llamado año*, com la reacció de 1823 va dir del trieni anterior; sinó un any reconegut implícitament per la Restauració mateixa, fonamentada en la consagració del destronament d'Isabel II. ¿Qui no sab que la fallida del partit republicà, sota Alfons XII y sota la Regència, fou deguda a l'adopció gradual del programa republicà? ¿Qui no sab, per lo demés, que en tot el món, els partits nous y extrems se neutralitzen per la realiació evolutiva, escalonada, de llurs ideals? Avui, en l'Anglaterra dels vells individualismes, un partit reial neutralisa la lluita de castes ab un programa sincerament proto-socialista, mentres la Rússia de les eternes irreductibilitats veu caure sota la bala tiranica els seus ministres. Per altra part, l'inexorabilitat espanyola en la qüestió autonomista fou pagada ab la perdua total de les colonies.—Avui, aquella propia Anglaterra posa la llibertat gradual irlandesa a la vora de l'intel·ligència permanent ab els laboristes...

Sieu sincers, companys adversaris: aquesta sensació de pler, de goig, de distensió general, que va haverhi a Espanya el dia 14 (com va esserhi el dia de la caiguda d'en Maura) se deu a una d'aquestes saludables treves, salutació dels penons enemics, armistici, conversa sota la tenda neutral. Y si el Parlament no es armistici perpetua tenda neutral, oberta als armistícis perennes al bell mitg del Poble, jo no sé què cosa es...

¿Ab quines transaccions va el govern a l'entrevista sota la tenda? Ah! jo no veig més que la provocació d'una reforma restrictiva en la paraula dels diputats del poble, com a voler estendre fins a ells la mordassa que emmudeix el periodisme. Jo no veig cap promesa de lleis que surtin en camí a la voluntat de les castes irredemptes, que són avui a manera de colonies, colonies humanes, no territorials, que demanen la llibertat y l'autonomia, més encara, la conciencia, l'instrucció, la llum. El problema obrer cobra a Espanya un aspecte de lluita despietada, perquè el problema polític y pedagògic (que es qüestió previa an el problema social) no s'es resol encara, y la lluita de les idees se barreja agrement ab la de castes. El problema del nostre proletarisme es doble: perquè hi ha una esclavitut d'ànima (la de la forçada incultura) a la vora de l'esclavitut física (la del treball en les condicions actuals). Per això la qüestió religiosa, que es, primordialment, pedagògica, es la base de la nostra renovació. Els catòlics, davant la menassa del laïcisme, contestaven ab la menassa de la guerra civil. ¿Com extranyareu, doncs, que'ls socialistes, davant el refús de tota reforma, hagin respost ab la menassa de la revolució?

Nosaltres som republicans; però confessem que la monarquia podria continuar encara per llarg temps, a Espanya, si un escalonament de reformes anés graduant la necessaria evolució. A Anglaterra la monarquia no es encara un obstacle; y per això transcorre en pau sobre un poble conscient y movable. A Espanya podria lograse, per ara, lo mateix.

Si en Canalejas vol fer obra de monarquie es precís que fassi obra de republicà... Vull dir que no hi ha res pera *conservar* la monarquia, com usurpar (noblement *usurpar*) el programa dels republicans. La forma del poder moderador seria, així, el darrer dels nostres ideals, mentres ara, per necessitat, per desesperació, per radicalisme, es el primer... Si una multitud d'esclaus se sent poble de senyors, aleshores els seus respectes forats esdevenen afectes amorosos...

L'acte del rei (suggerit o no) en el dia 14 de Janer pot esser una data inicial, en comptes d'una data final o resoluciva.—Però es precís que no hi hagi mai incongruències; com ho seria, per exemple, en la conducta del poder moderador, una situació Maura, que consagraria dates ben diverses d'aquella... Un dia vaig dir: «Els conservadors no poden tornar; lo qual no vol dir que no tornin.»—Evitem que en les nostres incoerències públiques haguem de dir: «Els conservadors no poden tornar; lo qual significa que tornaran...»

«Parlament.» Doncs, per què no *parlamentar*? Y no's parlamenta sota coaccions. L'espectacle social d'avui es llastimós: les castes que frueixen, tiren en cara a les de baix l'incul-

tura en que elles mateixes, per egoisme y defensa, les han submergides y mantingudes... La cosa pública, la ciutadania, el sentit de la sobirania colectiva, s'entén com un blincament davant l'autoritat de les oligarquies; y els esperits maliciosos poden dubtar, naturalment, de que siguin respectables les coses que necessiten fortes coaccions pera ferse respectar.

El Parlament està obert... ¿Quan comensa el debat veritable? El règim està avui encara en plena renovació del nostre edicte de Nantes... Però Enric IV es una bella tradició borbònica, que podria forçar el curs de l'història dolorosa que tal volta ens tocarà veure passar.

¿No sona, immaterialment, una campana que anuncia el comens de l'armistici definitiu? Un bon moviment, senyors del poder! No es tard encara! L'opinió espanyola d'esquerra no té inconvenient en declarar que'l seu interès major es allargar la vida del govern actual, fins que un partit dinastic més avansat pugui substituirlo, seguint l'evolució, ja que per avui la nostra hora potser es lluny encara. Que'l torn de partits esdevingui *progrèssió de partits*, dins la monarquia, y nosaltres acceptarem els programes governamentals com a programes d'ocasió, proxims, en camí envers la totalitat del programa remot, sempre renovable.

¿No's tremolen a tots les mans, homes de dreta y homes d'esquerra, en la salutació d'adversaris que'ns donem avui, els uns dins el Parlament, els altres davant les portes obertes, per ont penetra l'alè del poble?

GABRIEL ALOMAR

Agraïxo al Poble Català les explicacions que'm donava l'altre dia.—G. A.

Discutint les Bases

NCARA que aquestes crisis de per riure que s'inventa en Canalejas conviden a continuar parlant mal d'un govern que viu donant una ensopegada darrera l'altra, no volem, aquesta setmana, que l'assumpte ens obligui a posarnos serios y malhumorats, y preferim buscar la nota pera les acostumades quartilles en alguna cosa que, al pensarhi solsament, ja posi la rialla als llavis. Y aquesta nota ens la dona l'Ajuntament d'una ciutat que no volem anomenar perquè la vergonya no'ns enrogeixi.

En aquest Ajuntament, presidit per un apellido cèlebre en els anys del caciquisme, un regidor ben intencionat proposà que la Corporació municipal s'adherís a les Bases de la Mancomunitat Catalana, acordades per les quatre Diputacions provincials de nostra terra. Pera oposarse a que fos aprovada la proposició, l'arcalde alegà el poderós motiu de que no coneixia les tals Bases, y que, abans de resoldre, l'Ajuntament n'havia de fer d'elles un profund estudi. L'intenció era allargar indefinidament la resolució de l'assumpte.

Una petita però valenta minoria republicana feu seva la proposició, y gracies a la seva constancia va lograr que's discutís, suposant que'ls regidors *ministerials*, als que s'havien repartit exemplars de les Bases, les tenien ja suficientment estudiades pera emetre el seu lluminós judici.

Efectivament, vingué el dia de la sessió, y comensaren a dirse opinions. El regidor de la majoria que fa la cara més seria digué que *bueno*, que ell ja les havia llegides, y que per un cantó trobava que hi havia *algo* que estava be, però que per l'altre li semblava que alguna cosa estava malament. Un regidor que no sab de lletra alegà que ja *las habia vistas*, y que quan algunes eminencies de Madrid hi havien trobat taps, senyal que no estaven del tot conformes. El més intel·lectual de la majoria exposà la seva important opinió, dient que després de ben llegides les trobava *poc clares y massa fredes*.

Un imitador de l'intel·lectual exposà que allò li semblava una *olla de cols*, y que ell no estava per *bullits*.

Tots hi donaren la seva cullerada, y després de tan eloqüent discussió, s'acordà, a proposta de la Presidencia, telegrafiar an en Canalejas pera que arregli les Bases pera la Mancomunitat Catalana a gust d'ell, y que després d'arreglades les promulgui pera tot Espanya.

Nosaltres voldriem que en tant important qüestió s'anés ab peus de plom pera fer les coses ben fetes, y creiem que fora necessari reunir de nou als representants de les quatre Diputacions catalanes, pera que repassin ben be les Bases, y després de consultar a les llumaneres de l'Ajuntament de... no vull dir aont, les arreglin al gust y a la mida d'aquelles eminencies.

Esmenades aixís y deixant an en Canalejas que hi dongui el darrer cop de mà..., ni Deu ni en Prat de la Riba les entenen.

JEPH DE JESPU

¿CRISIS?

Tragedia còmica en tres actes, estrenada l'altre dia a Madrid, ab exit inverosimil

I

Són les vuit. En Canalejas, sol al seu despaig, llegeix. De prompte, sense anunciar-se, entra en Barroso.

—¡Don Pep, notícies graves!... Hi ha crisis.

—¡Y ara! ¿Desde quan?

—No ho sé.

No més sé que s'assegura que vostè ja no es Govern, que hem dimittit tots a l'hora y que demà a quarts de tres jurarà el nou ministeri.

—¿Democratic?

—¡Ca barret!

Presidit pel senyor Maura.

—¡Però si això no pot ser!

—¿Que no?... Vagi no creientho.

Mentres aquí enraonem,

el tranquil·lès d'en La Cierva

ja està firmant nomenaments

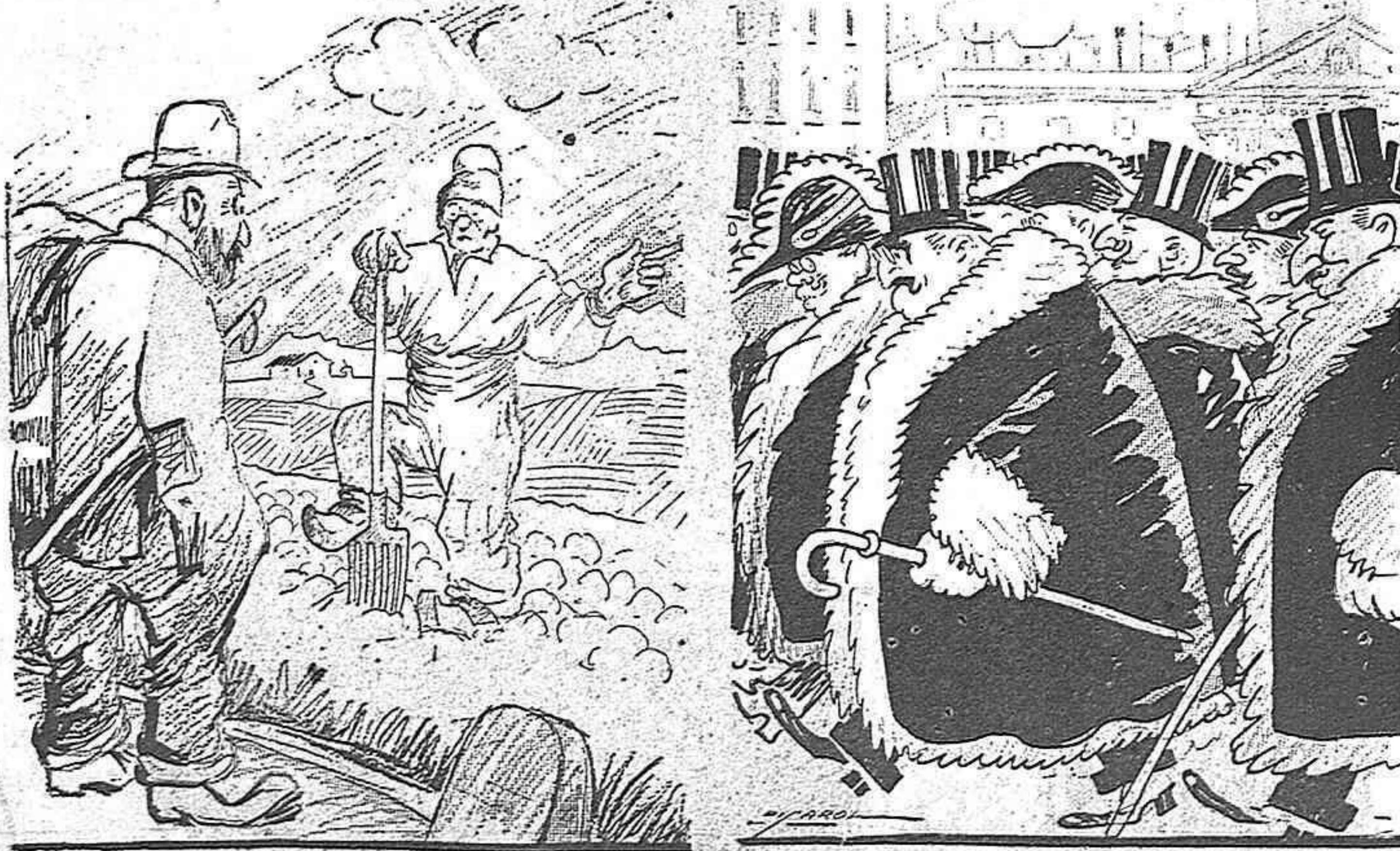
de governadó y d'arcalde

a favor dels amics seus.

—Però ¿es cert?

—Aixís ho diuen.

Al camp y a la cort

—Treballau molt, Llorens...

—Doncs miri, a pesar de treballar tant, com que aquets de Madrid se m'ho xuclen tot, ab prou feines puc viure.

—Si no fossim nosaltres, que'ns cuïdem de fabricar lleis sabies y previsores, ¿què farien aquets infelissos treballadors?

—Correm, doncs, amic, correm, anem a desbaratarho!...—
Y acaba l'acte primer.

II

Palau de la Presidencia.
En mitg d'un gran esvalot de crits, juraments y xiscles, arriba don Pep.

—Y doncs, senyors, què es això que'm conten? ¿Ja se'ns ha acabat l'arròs?
—Vostè es qui té de saberho.
—Jo no sé res.

—¿No? ¿Qui, doncs, ha fet corre la noticia?
(Silenci llarg. Transició.)
Un amic d'en Romanones:
—Per mi, tot aquet xipoll l'ha causat el mateix Maura.
Un monterista:—¿Y si fos obra d'algú que'ns escolta?
Un del grupo Moret:—Oh! ¿Seria una cosa horrible!
Don Pep, somrient victoriós:
—¿Es dir que puc comptá encara ab el vot y el bras de tots?
—¡Sí!... Ja pot dirho allà ont vulgui.
—Gracies!... Ab això'n tinc prou. Vaig a aclarí aquesta incògnita.—
Y acaba l'acte segon.

III

La batalla ha sigut ruda, però ab tal garbo portada, que la negra turbonada queda al fi desvanescuda. Don Pep, molt resolt, va allà, lo que està passant li explica, y allà se li notifica que hi ha que seguí... y callà. Davant d'aquesta advertencia y pensant que'l cas es critic, ¿què fa l'insigne polític? Se'n torna a la Presidencia, pren possessió altra vegada del semj-vacant silló, baixa suaument el teló y... aquí no ha pasadò nada.

C. GUMA

RISIS-llamp, la titulen alguns diaris.

Però ¿es que realment ha sigut una crisi la rebequeria feta el dilluns pel senyor Canalejas y que, per unes hores, donà lloc a que per Espanya circulés el rumor de que'l senyor Maura tornava a ferse carrec del poder?

Nosaltres no ho creiem. Y a més de no creure-ho, ben poc ens interessa que sigui o no sigui veritat. Tenim al senyor Canalejas per un polític a l'antiga usanza, incapas de satisfer les apremiantes necessitats de l'Espanya moderna, y la seva caiguda no pot preocuparnos gran cosa.

Dos anys d'inexplicables vacilacions, amenidades ab discursos horrorosament vuidos y que mai s'acaben, ens han donat la mida de lo que d'aquet personatge pot esperarne el país.

**

Una deducció, no obstant, se'n treu, de la darrera crisi, nascuda, batejada y morta entre la nit del dilluns y el matí del dimars:

La deducció de que això—y diem això, perquè suposem que'l lector sabrà donar a la paraula tot el seu alcans—de que això està simplement enganxat ab pastetes o apuntat ab agulles, y que n'hi ha prou ab un ventet que bufi o una mà que estiri, pera ferho anar tot a passeig.

Y ben considerada la cosa, quan una crisi, encara que no sigui crisi del tot, proporciona al poble aquesta ensenyansa, no es una crisi completament inutil.

Desde l'altre dijous tornem a estar en plena activitat parlamentaria.

Va rompre el foc, al Congrés, en Lluís de Zulueta, ab un discurs molt meditat y molt ple de punxes, que no deixaren de mortificar al Govern; vingué després en Pau Iglesias, valent com sempre, y com sempre implacable censor, y seguí el venerable Azcárate, qui va cridar a capítol an en Canalejas respecte a lo ocorregut ab la darrera crisi, y's trobà ab que'l jefe del Gabinet, pera no haver d'explicar lo que, segons sembla, no té explicació,

fugia heroicament d'estudi, y ab tota tranquil·litat li deia que no sabia de quina crisi li parlava.

A judicar per lo que en les primeres sessions ha succeït, la nova temporada de Parlament va a ser més pròdiga en soroll de boixets que en puntes.

Y adhuc no seria gens extrany que les funcions s'acabessin en sec y molt més aviat de lo que la companyia s'imagina.

Qui perd lo seu, perd el seny.

Es lo que a la pobre Italia li està succeïnt desde que va enredarse en el mal negoci de Trípoli.

No contenta ab haver declarat la guerra als turcs, ara l'ha donada per crearse conflictes ab totes les nacions amigues que la rodegen.

Avui, al Mediterrani, no hi ha barco segur. Ab el pretext, més o menos capritxós, de que transporten contrabando de guerra, en pocs dies els creuers italians han detingut y apresat, algun d'ells a canonades, quatre o cinc vapors francesos, inglesos y austriacs.

L'un, segons ells, duia un aeroplà que havia de servir pera'ls turcs; l'altre portava vintinou oficials otomans, disfressats d'enfermers de la Mitja lluna Roja; l'altre conduïa un cargament d'armes destinat als alarbs de Trípoli...

Voldriem equivocarnos, però, tard o aviat, molt serà que'l desitg de fincar-se en terres d'Àfrica no'ls porti als italians algun plet enutjós en aigües d'Europa.

Un senador ha dit, y no se li ha demostrat lo contrari, que una de les poques coses que ha fet aquet Govern ha sigut augmentar en 47 milions de pessetes els gastos de personal.

Això es lo que'ns creat aquet terrible circol vicíós dintre del qual Espanya agonitza.

Y aixís vivim. Els que no fan res, obligant a emigrar als que si poguessin farien.

Els que no mengen, treballant pera que puguin menjar els que no treballen.

El vinent Setembre, l'emperador Guillem d'Alemania s'arribarà a Suïssa pera presenciar les maniobres militars que allí han d'efectuarse.

Molt encertat ens sembla el proposit del Kaiser.

Aixís, anant a Suïssa, veurà lo que es una república.

Y el dia que a casa seva l'estableixin, ja no li vindrà tant de nou.

En un dels vintivuit o trenta discursos—y tot just som al comensament—que'l senyor Canalejas porta ja pronunciat al Congrés, ha aconsellat als obrers que no se'ls creguin als seus directores, que'ls enganyen...

Doncs ¿a qui han de creure?

¿An ell, que'ls tanca els centres, y els processa y els persegueix, y en lloc de donarshi solucions pera'ls seus problemes, els ensenya el Sant Cristó gros en forma d'estaca?

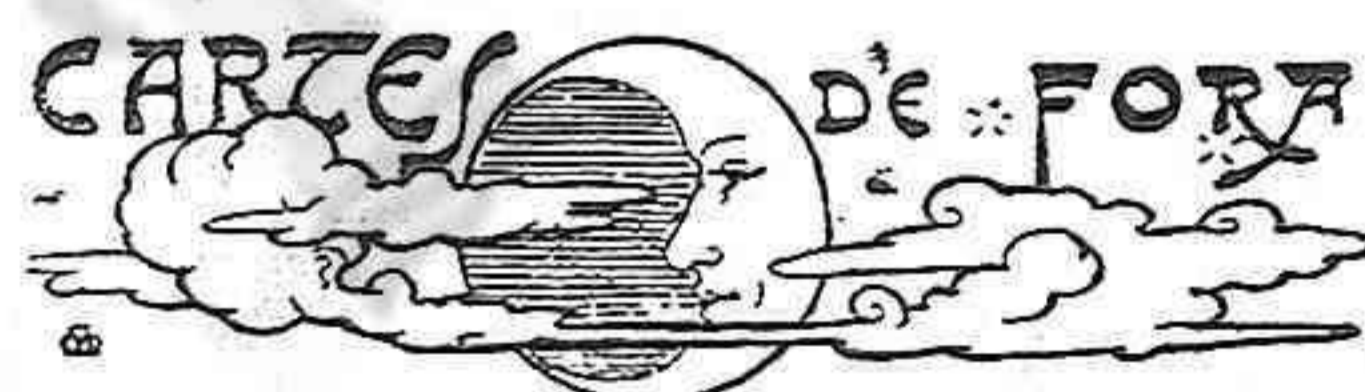
Ja sabem nosaltres que'l diable, devegades, se posa a predicar.

Però no'ns creiem que en Canalejas, catolic fervent, imités també al diable.

A la gavia dels pecats:

—Pare confessor... ¿com considera la meva ànima, vostè?

—Filla meva, ara aquí no't veig be... Depèn de les formes, això. Les que tenen formes impecables acostumen a ser grans pecadores.

L'ESCALA, 22 de Janer.

Per fi ha arribat la malura que desde fa molt temps s'anunciava. No creguin que aquesta sia el còlera, el tifus, o la peste bubònica, no; aquesta malura, nova pera nostra vila, es la peste de les monges, que han vingut a fer niu per primera vegada en aquesta població.

Segons notícies, venen disposades a tot (no val a fer mals pensaments), a ensenyar, a cuidar malalts, a rentar roba, a fer confitures, a planxar roba, en una paraula, a fer passar més miseria als pobres mestres d'estudi y a les pobres dones que's guanyaven la vida fent feines per les cases.

El personal es de lo més escullit de la ganaderia; per ara quatre exemplars, que, per la pinta, semblen procedents d'alguna cuina de casa de pagès o hostal.

Estic segur que no arrelaran en aquet terreny y que dintre poc hauran d'agafar els bagulets y tocar guillén a altre lloc més abonat pera'ls seus proposits, puig aquet terreny es molt aspre y les poncelletes místiques no hi poden viure.

BREDA, 22 de Janer.

Després d'una renyida batalla de la Junta de la Germandat de Sant Sebastià ab la majoria dels

socs de la mateixa acabà, el prop-passat dissabte, revocant la dita germandat dos acords de la directiva referents a no ferse ball; puig que una majoria de dotze germans derrotà, en dit assumpte, al caciquisme que desde molts anys hà s'hi havia ficat, y aprovà, per consegüent, fer ball, el qual s'acordà també se celebrés (com aixís fou) en el saló del nostre bon amic en Josep Pons Bruguera.

Resultat de tot això fou el fracàs de la Junta directiva, y en particular del seu president (doctor Ferrán), que sens dubte pot donar com a segur no tenir de molts anys, y potser pera mai més, carrec dins de la germandat. Y al senyor arcalde li donem les més expresives gracies per l'indpendencia ab que prengué dit assumpte, puig creiem que, a ser un arcalde com cal, desde'l moment que era una majoria la que se li presentà, tenia d'obrar en altra forma.

Aquesta es una de les poques vegades que aquet poble s'ha imposat contra'l caciquisme que'l deshonra y l'avorreix, com n'es la prova el no tenir llum, ni acerces, ni aigua, ni res que valgui la pena y sigui digne d'un poble civilisat.

SARREAL, 23 de Janer.

S'ha dissolt el Comitè Republicà. Havia comptat vuit anys de vida, no del tot inutil, perquè en els seus primers temps havia fet bones obres; sobre tot recordem una temporada en que va esser una especie de foc potent que enlumenava l'exode republicà de la vila. Ara, per haver de viure com vivia, val més aquesta dolça y tranquila mort. Estava en ranera feia temps, y tots els que no'ns agrada veure patir li hem vist fer ab alegria l'últim badall. Les coses raquiques y desmanoyades deuen destruirse.

Quan tenia vida plena va voler fer l'home, embrancant-se en unes entremaliadures que precisament l'han fet morir. D'allavors ensà semblava que dugués a sobre un vergonyós estigma, ja que ningú n'estava content, ni ningú se'l mirava ab quintaessenci amor. Quan més anava devia sentir-se les angunies de la mort que'ls devaris li feien pedre el cap. Feia posar l'ai al cor no més de veure'l sortir de casa. Ara que ha acabat, que no existeix, podem dir, ab un deix de tristor, que val més aixís.

Se diu que's farà un Centre d'U. F. N. R. Ho trobem be. Pera fer la feina a mitges val més no posars'hi; s'ha de beure vi novell ab botes de trincà; lo contrari es no fer res. Ha de ser un exemple, ha de cambiar les costums, ha d'aniquilar els rutinaries, que sinó, no val la pena de posarse en mals-de cap. Això es difícil, naturalment. Mes la voluntat de l'home forada montanyes. Y devegades un ne val cent.

CORNELLÀ, 23 de Janer.

En aquet poble, els treballadors d'algunes fàbriques, no de totes, sens pensarho's troben que aquesta setmana es més curta que les altres. S'explica la causa. Una comissió d'uns que mai la troben curta, la setmana, perquè les cobren sempre iguals, pera poder presumir, s'interessaren en anar a trobar, y al mateix temps sorprendre, als amos, demanantlos celebrar la festa de Sant Vicens el dilluns, dia 22 del corrent, considerant dita festa com a segona festa major. Pera dita comissió podrà haverho sigut; pera'l total de la classe treballadora no; primera, per no haverho vist mai, y segona, que no pot ser. Y total ¿què? Gran repicament de tabals, vulgo campanes; gran ofici ab tota solemnitat a cà la missa, y a dinar; vetaquí la gran festa; a la tarda, al vici de costum, y al cap de la setmana, un dia menos a cobrar, que, essent prou just el salari o jornal que se'ls dona, prou falta farà a tots. Es dir, a tots no, que la comissió ja estarà satisfeta ab el grapat a la butxaca.

LES PLANES (Girona), 22 de Janer.

El nostre punxa-sarries ja havia fet massa bon dat. El diumenge passat, en la missa matinal, tornà a destapar el seu pou de ciencia, tirant als bons feligresos un dels seus brillantissims y poca-soltes sermons, ocupant-se de les escolles laiques y de que si la de la Societat «Instrucció y Recreu» també es laica, per la raó de no ensenyarshi més que de llegir d'escriure y de comptes; que dites escolles són perjudicials, perquè no s'hi ensenya doctrina, y que dels que les freqüenten no poden sortir més que exaltats, com ho proven els fets de Juliol de 1909, que pera ser instruits aixís, més val que siguin uns ignorants.

Sembla que ha escullit males armes pera defensar la seva religió. Avui tothom vol instruirse. Però's comprèn que demanin l'ignorancia, perquè darrera els ignorants, els savis hi viuen. Per lo demés, sembla que no té gaire feina a casa seva, aquet tio, o es que no se la veu, quan s'ocupa de la dels altres.

Y aixís van passant els dies...

UBTEM que en cap país del món ofereixi la política tanques coses divertides com les que a Espanya's veuen.

Per espai de vintiquatre hores hem estat abocats a un cambi de Govern. En Maura, en Cierva y demés prohoms conservadors s'han vist aquesta setmana a dos dits de tornar a esser.

Segons lo que de Madrid s'ha telegrafiat, ha vingut d'un pel que, per segona vegada, no posés, el polític mallorquí, els fonaments d'un

nou alsament popular. Tan prima ha anat la cosa, que dimars dugueren els diaris la llista del ministeri maurista. Els impacients, els aixelebrats, els dominats per l'impuls d'acabar ab tot y desseguida, la massa, prompta a totes les bullangues, els mils de ciutadans, en fi, que constitueixen el llevat ab que's pasten les protestes, siguin del color que vulguin, no cabien en la pell, pensant en la possibilitat de que l'Ossorio vingüés altre cop a encarregar-se del Govern Civil.

No cal dir que la gent de possibles comensava a estudiar la manera de garantir millor els interessos, escamada com està de la tàctica maurista. An els que, ab tot y no tenir cap diner, són de natural pacífic, no'ls arribava la camisa al cos. La por va ensenyorirse, per uns moments, de Barcelona. Per espai d'unes hores les agencies de vapors no s'entengueren de feina. Les visites als Consultats estigueren a l'ordre del dia... Unicament *La Veu*, per qui les llistons de l'experiencia són lletra morta, comensava a tocar a festa...

Però vetaquí que, quan més enverinada semblava la cosa, quan més negre y menassador se presentava el cel de la política, la truita's gira de cop y volta; el sol llueix esplendorós, y, com si tots plegats, els de dalt y els de baix, fossim una colla de ximplets, els mateixos que'ns havien alsat ens venen ab el quènto de que no hi ha motiu pera alarmarnos, que la cosa ha sigut, tota plegada, una comedia, y que aquí no ha pasadò res... La nova de que la crisi havia sigut una camama tornà la calma al pobre senyor Sostres, el pit del qual anava com una manxa, al rebre la noticia. Quin respirar més a gust!

Llevat de l'Arcalde, que comensava, ab raó, a maleir la seva mala estrella, ens quedarem els demés tan fresquets com si tal cosa. Els que, al donarse la pujada d'en Maura com cosa certa, havien agafat el tren, tornaren entre nosaltres. Els que havien estat als Consultats se retractaren, y els que sospiren per un terrabastall que precipiti determinats aconteixements, vegegen ab dolor allunyar-se la República per temps indefinits...

Què hi farem? Misteris de l'art de governar en aquet país de les incoerencies y les coses extranyes.

Ara fem això..., ara fem allò... Ara fem una altra cosa..., ara no fem res... Lo cert, de moment, es que ha quedat en Canalejas, y que d'ell, més que de cap altre quefe de govern, pot dirse que té set vides, com els gats. Que lo de la tornada d'en Maura no ha pasadò d'esser una *bòfia*, y que'ls que somnien ab fer una revolució amparada pels que manen, tenen d'esperarse un xic.

Y aixís anem passant la vida... y desgraciat del que s'hi amoïna.

Quina ens ne diran, demà?

BLET

La victoria dels socialistes alemanys

El famós antimilitarista francès Gustav Hervé, en el Congrés Internacional socialista de Stuttgart, digué als seus correligionaris alemanys: «Sou una excelent màquina de votar.» L'Hervé, enemic de les eleccions y del parlamentarisme, donava a les seves esmentades paraules un significat despectiu. Pera ell els obrers no tenen altre camí de triomf que l'insurrecció. A les armes y no a les urnes creu que ha d'acudir el proletariat.

Mes, deixant de banda el significat de la frase de l'Hervé, aquesta resulta certa. La Social-Democracia alemanya es, en efecte, una màquina de votar perfecta, la més perfecta del món. En el funcionament del socialisme alemany hi ha molt de maquinisme, de regularitat y de precisió mecàniques, condició que li dona grans avantatges en les lluites electorals.

Anys hà que la Social-Democracia germànica es el partit més nombrós de l'Imperi, el que major nombre de sufragis suma en el conjunt del país. Aqueix nombre augmenta en cada nova elecció. En les eleccions legislatives d'enguany ha alcanstat la xifra enorme de 4.238.919 vots. El partit que la segueix en vots, el catolic, no més n'ha tingut 2.012.990, o sigui menys de la meitat. De les eleccions de 1907 ensà, els socialistes alemanys han guanyat ben prop d'un milió de sufragis. En el nou Reichstag formaran un grup de més de cent diputats, que serà el més nombrós de la Cambra. En la capital de l'imperi, a Berlín, han obtingut, ab xifres enormes, les majories.

L'allau socialista avensa a l'Alemanya y menassa fer caure el règim reaccionari y militarista que encara hi impera. Els nostres reaccionaris, els nostres conservadors, pera'ls quals l'Alemanya constitueix una excepció consoladora en mitg de l'Europa lliberal y esque-

rista, veuran desaparèixer aviat la darrera fortalesa de les idees velles.
Guillem II, l'infatigat Kaiser, digué en una ocasió que 'ls socialistes germanics són uns traidors, indignes de portar el nom d'alemanys. Les eleccions d'aquet mes diuen que hi ha quatre milions y quart de traidors a l'Alemanya. Essent així, la fi de l'Imperi no pot trigar...

A. R. y V.

La política y la manduca

¡Valga'ns Beco, y com s'abusa d'això del banquetejar!
Ja cal que aixamplin les sales, els Hotels y Restaurants, que, si l'afició progressa y els tecs se van prodigant ab l'exuberancia d'ara, serà esplendíd aquest any.
Qualsevol acte polític, el triomf d'un diputat, un nomenament d'arcalde, l'adhesió incondicional d'un casinet an el jefe, tot s'acaba aixís: menjant.
Sigui l'acte o la persona la que's vulgui, ja se sab: Vinguen taules y cadires, un menú reconfortant, y vinga la dolça feina d'omplir panxes, voidant plats.
Avui perquè en Pere puja, demà perquè cau en Pau, lo més fi, lo més polític y lo més trascendental sembla que sigui passarse la vida banquetejant.
Ara mateix, a un fulano recentment crucificat, en nom de proves d'afecte, al menos li donaran vint banquets en quinze dies, que, senyors, ja es abusar. (Això, en comptes d'enaltirio, sembla tractarlo de fart, y en lloc de mostrarli afecte, es volerlo reventar.)
En cambi, al pobre pagano que tantes creus ve aguantant ni un sol apat li ofereixen ni el convida ningú mai.
Lo que passa es que, si un dia gosa treure els peus del plat, aquell dia el fan asseure al banquet dels acusats.
Y qui vulgui més informes, a Cullera els hi daran.

VERDUM

REPICS

vinguen baixes.

Eusebi Moreno Moya, fervent propagador de l'ensenyansa laica y candidat que ha sigut dels republicans madrilenys pera regidor y diputat provincial, acaba de separarse públicament de la colla, agrupació, o lo que sigui, que capitaneja en Lerroux.

¿Causas d'aquesta retirada?
El diari aont la separació s'ha fet pública diu que, per prudencia, les calla; però, no obstant, afegeix:
«Moreno Moya necesita para su actuación política un ambiente puro, limpio de máculas que repugnan a los hombres honrados.»
¡Ah!... Basta!... Ab aquesta *petita indirecta* en tenim prou.
No volem saber res més.

A París, les ballarines del teatre de l'Opera s'han declarat en vaga.
¡Quina sort!...
Aquí, vagues d'aquet gènere, no podem plan-tejarles mai. Ballarins y no ballarins, tant si volem com si no volem, *hem de ballaria*.
Y lo pitjor es que sempre ens toca ballar ab la més lletja.

Bon principi.
El dia de la *reprise* del Congrés, era tan escas el número de diputats que a l'hora reglamentaria hi havia al saló, que el comte de Romanones, pera no exposarse a fer una planxa; va anar retrassant tot lo possible el moment de l'obertura.
Ara compremem perquè, durant el temps que ha estat tancat, els representants del país mostren tan viu empenyo en que'l Govern tornés a reunir el Parlament.
Ho feien pera tenir el gust... de no anarhi. Y brillarhi, aixís, per la seva ausencia.

¡Ave Maria puríssima!
Acaba de ser engarjolat a Roma un fulano que, fentse passar per sacerdot y després de travar estretes relacions ab la cort pontificia, al punt d'arribar a dir missa en el Vaticà, ha estafat més d'un milió de liras a diverses persones, entre elles el mateix Sant Pare.
No cal dir el disgust que la desconsoladora

aventura ha ocasionat als elements sincerament religiosos.
—¡Atrevirse a enganyar al Papa!—diuen els bons catolics.
No obstant, entre ells ja no falta qui exclama, tot extranyat:
—Y be, doncs, ¿y allò que deien de l'infalibilitat?

Sant Ildefons.
En el banquet dels monarquics, a la *Maison Dorée*, com tot era gent de *perras*, hi va haver molta y molt bona vianda.
Ab lo que varen ensenyar el llautó va ser ab el xampany, que era *Codorniu*, y ab els brindis.
No hi va haver altre brindis que'l d'en Weyler, y encara aquet no va ser cap *discurso entero y pronunciado*, sinó un paragraf de la talla del seu autor.
Molt curt y molt migrat.

Al teatre de *Novedades* hi treballa una artista meritíssima, molt original, que té per nom *Tórtola Valencia*.
Es una xicota aixericida, guapa y ben feta que balla danses bíbliques.
Hi anirem, si Deu ho vol.
Es la única manera de reconciliar-nos ab la Biblia...
Per medi de les pantorrilles.

A l'iglesia de Sant Pere s'hi acaba d'instalar un Dispensari medic pera'ls pobres de la barriada.
Entre altres especialitats s'hi curaran enfermetats de la vista.
Y doncs, Santa Llucia?
Que ja no exerceix?

En Miranius, alumne en un colégi de capellans, se queixa al seu pare de que'l mestre li ha pegat.
El pare's presenta al colégi ab el marrec:
—Es veritat que han donat una bofetada al noi?
—Sí, si que es veritat!—exclama el xicot.
—Embusterot, més que embusterot!... Si ho tornes a dir te'n clavo una altra!

Si al pobre llinatge humà se li digués la veritat veritable, se li amargaria y escursaria l'existencia.
—M. de Unamuno.

¿Quan vindrà l'indult?

De demanarlo cansats, ja l'esperen... assentats.

SOLUCIONS

A LO INSERTAT EN EL NUMERO 2226

- 1.^a XARADA I.—Gavina.
- 2.^a ID. II.—Marcela.
- 3.^a ANAGRAMA I.—Barca-Cabra.
- 4.^a ID. II.—Tell-Llet.
- 5.^a TARGETA.—La nit de l'amor.
- 6.^a JEROGLIFIC.—A terra va qui cau.

XARADA
La primera una vocal; tractament es la segona; dos-primer temps de vers dona, y es un nom d'home el total.
A. B. (a) LO RECTOR DE VALLFOGONA

ANAGRAMA
Per' anà a viure a ciutat, de la tot, tot ha marxat.
PEP CISTELLÉ

TARGETA
SA N. BO
BRASIL

Formar ab aquestes lletres, degudament combinades, el nom d'una sarsuela castellana.
V. BORRÀS BAIGES

Les festes suprimides

—Ens heu ben reventat, amantíssim Sant Pare!... ¿No sabeu que en les nostres diades es quan nosaltres fem més rals?
—Be, no us amoineu. Encara que'les vostres festes hagin sigut suprimides, la gent ja's cuidarà de no ferne cap cas de la supressió.

CORRESPONDENCIA

Cavallers: A. B. (a) Lo Rector de Vallfogona: Farem tria de les endevinalles y's farà lo que més convingui.—P. M.: Potser anirà, però escursada. Més curt, més substanciós y més sintaxis, amic meu.—J. P. C.: Rebut, y gracias.—J. T.: Si l'espai no'm fa quedar malament, afirmar que sí.—J. V. Hi donarem un copet de mà y s'hi farà lo que's pugui.—P. Q.: Té un defecte capital: es mansoia.—Joanet de l'E.: Serà servit.—R. B. F.: Això mateix condensat en deu o dotze línies, potser hauriem pogut enquirirho. *Hay que comprimirse, señores!*—Joan Mestres: La xarada podrà ser que sí.—Galan: Això del lleó rosegant l'ós, no'ns resulta gaire nou. Ademés, crec sincerament que'ns podrien picar els dits.—Pepitu Utset Turró: Veiam, veiam com ho fa anar això...

Aprobant de la justicia la lley ha indultat el nostre rey a les víctimes de Cullera...
No, home! Tant com víctimes, no! No val a exagerar!... Les endevinalles, *bueno*.—Joaquim Puig: Van be. Perdoni, però ab això del sant s'ha equivocat.—Eudald Sala: No'm veig ab cor d'aprofitar res.—P. Q. T. (a) Pinyol d'Oliiva: El segon es passador.—Bec de Rossinyol: No'm convé.—Narcís Moret: Hi trobo més sentiment que trassa.—J. R. D.: Si hi cab, sí, senyor.

Imprempta LA CAMPANA y LA ESQUELLA, carrer del Olm, número 8
Tinta Ch. Lorilleuz y C.^a